

MIROLJUB

GODINA: XXVI.

SOMBOR, 2023.

BROJ 1 (101)

ISSN 1452-5976

NE ZABORAVI SVOJE KORIJENE

Poštovani čitatelji »Miroljuba«, na samom početku ovog uvoda želim vam se predstaviti – moje ime je **Marko Lončar** i od ovog broja preuzimam funkciju glavnog i odgovornog urednika »Miroljuba«.

Pred mene je stavljen veliki zadatak. Preuzeti časopis koji izlazi 25 godina i koji je proslavio svoj jubilarni 100. broj, nije nimalo lako. Iskren da budem, ne bi bilo lako ni da sam ga preuzeo poslije prvog broja.

Nisam puno razmišljao hoću li prihvatiti ponudu koju sam dobio od strane uprave Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«. Budući da imam višegodišnje iskustvo, kako u tiskanom tako i u elektroničkim medijima, odgovor na ponudu bio je potvrđan.

Moram priznati da sam na početku imao veliku tremu. Ušao sam u uigranu ekipu i nisam znao kako će to sve proći. Međutim, naišao sam na raširene ruke dobrodošlice, svi članovi redakcije su mi izašli što je više moguće u susret prilikom prvih sastanaka i pomoći oko sastavljanja mog prvog, a »Miroljubovog« 101. broja.

Iako je u pripremi ovog izdanja sve išlo glatko, opet sam na svojim leđima osjećao veliku odgovornost da sve prođe dobro i da se ispoštuju svi rokovi da bi vi sad ovaj broj listali i čitali.

Veliku zahvalnost dugujem i gospodinu **Alojziju Firanju** koji me je detaljno uveo u cijeli proces nastanka »Miroljuba« i udijelio par korisnih savjeta kako bi lakše mogao odraditi svoj dio posla.

Također, dogodile su se i određene promjene kada je riječ o članovima redakcije: na mjesto zamjenika glavnog urednika postavljen je Alojzije Firanj, za izbor fotografije ubuduće će biti zadužena **Vesna Čuvardić**, a umjesto **Antuna Kovača** novi član redakcije je **Emil Antunić**. U broju koji je pred vama imate priliku pročitati o svim aktivnostima koje su se dogodile između dva broja »Miroljuba« – detaljan izvještaj s 86. godišnjice Društva, priče o Adventskom vašaru, Božićnom koncertu, Božićnom turniru u šahu, podjeli svedočanstva u »našoj školi«, ali smo pokušali i otkriti koja je tajna uspjeha predstave »Oporuka«.

Nadam se da smo i ovog puta ispunili vaša očekivanja.

Marko Lončar

MIROLJUB (izlazi četiri puta godišnje)

List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«,
25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, Tel.: 025/416-019

Uredništvo:

Marko Lončar, glavni i odgovorni urednik lista;

Alojzije Firanj, zamjenik glavnog urednika;

Ivana Petrekanić Sič, lektorica/korektorica;

Vesna Čuvardić, izbor fotografija;

Srđan Varo, tehnički urednik i prijelom teksta.

Zoran Čota,
Emil Antunić,
ing. Mata Matarić,
Šima Raič,
Bojana Matarić.

List je registriran u Ministarstvu kulture i informiranja Republike Srbije, broj 2583/2.2.1998.

Web: www.hkudvladimirnazor.com E-mail: vnazor@sbb.rs

E-mail(urednik): loncar.marko92@gmail.com

Telefon(urednik): 0631089658

Tisak: Galaksijanis, Lukovo

Naklada: 300 primjeraka

86. OBLJETNICA »NAZORA«

Shodno dugogodišnjoj tradiciji svečanog obilježavanja godišnjice utemeljenja Društva i ove godine smo priredili prikaz godišnjeg rada svih sekcija.

Izvještaje o održanim manifestacijama u Hrvatskom domu i na gostovanjima podnio je predsjednik **Mata Matarić**. Konstatirao je da su vrijedno radili glumci, pjevači, sportaši, kipari i folklorišti koji su se ponovno uključili u rad Društva. Bilo je gostovanja, bili smo i domaćini, a s obzirom na skoro utihnulu pandemiju trebamo biti zadovoljni učinjenim jer smo organizirali sve glavne manifestacije.

Godišnji koncert otvorili su veterani folklorišti s igrama iz Srbije, program su nastavili učenici koji pohađaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, pjevačka i dramska sekcija predstavila se sa svojim repertoarom. U nastavku programa vrsni glumac **Dušan Esapović** odrecitirao je pjesme **Vladimira Nazora** i **Dobrice Cesarića**.

Veliki posao na digitalizaciji arhivske građe od 1992. do 2010., odnosno treću fazu procesa, predstavila je autorica tog projekta **Marija Matarić**. Kroz više apliciranja na projekte Republike Srbije i Republike Hrvatske, dobivena su namjenska sredstva za uređenje arhivske građe te prostorije i opreme, za njeno čuvanje, a sva arhivska građa čuva se na vlastitom serveru.

Uređena je prostorija na katu u kojoj se nalazi bogata knjižnica, koja je zahvaljujući sredstvima po projektu Ministarstva kulture i informiranja Republike Srbije uređena prema Zakonu o bibliotečko-informacionoj djelatnosti. S obzirom na obim knjižnog fonda, rad na istom će se nastaviti i u 2023. godini.

Likovna i vajarско-kiparska sekcija priredile su izložbu svojih radova u prostoru Velike dvorane.

Istovremeno s obljetnicom Društva, obilježen je i 100. broj našeg lista »Miroljub« i njegov 25. rođendan. U pitanju je prvi list pokrenut i tiskan na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji, a počeo je izlaziti prije nego što su Hrvati priznati kao nacionalna manjina u Srbiji. Prigodnim govorom o listu obratio se glavni i odgovorni

urednik **Alojzije Firanj**. Svim nazočnima u dvorani podijeljen je 100. broj »Miroljuba«.

Pozdravnim govorom obratila se predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**. Na obilježavanju 86. godišnjice »Nazora« nazočili su: savjetnik u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici **Ivan Rukavina**, v. d. ravnateljice Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Katarina Čeliković**, **Silvije Jergović** u ime Hrvatske matice iseljenika, **Petar Tokić** iz Matice hrvatske, **Anita Stojakov** iz Gradskog vijeća Sombora, predsjednik UG-a »Šokačka grana« Osijek **Goran Đaković**, te predstavnici udruga kulture iz okolnih mjesta.

Dvoipolsatni program je prošao brzo i završio se nastupom folklorišti s »Bunjevačkim igram« i s njega nosimo poruku »Tuđe poštuj, a svojim se diči«.

Sve aktivnosti u Društvu kroz 2022. godinu kao i na adaptaciji zgrade realizirane su ostvarenim sredstvima iz apliciranja na natječaje Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Ministarstva kulture i informiranja Republike Srbije, Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU Republike Hrvatske, Pokrajinskog tajništva za kulturu i odnose s vjerskim zajednicama, Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Grada Sombora te hrvatskih institucija u Republici Srbiji.

Nakon programa priređen je skroman domjenak.

ing. Mata Matarić

ADVENTSKI VAŠAR

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor«, Humanitarno udruženje Nijemaca »Gerhard«, Mađarska građanska kasina i Udruženje građana »Bunjevačko kolo«, krajem studenog 2022. godine su u Hrvatskom domu organizirali Adventski vašar.

Cilj ove manifestacije bio je da se razvije međusobna suradnja između različitih udruženja i pojedinaca, ali istovremeno i da se posjetitelji upoznaju s tradicijom nacionalnih zajednica s kojima žive.

Svim prisutnim izlagačima, kojih je bilo preko 30, ali i posjetiteljima Adventskog vašara obratio se predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« **Mata Matarić**.

Na Adventskom vašaru mogli su se vidjeti, ali i kupiti proizvodi od slame, pruća, drveta, potom sapuni, božićna dekoracija, kolači i slično.

Ovo je bila idealna prilika da popričamo s nekoliko izlagača i zabilježimo njihove dojmove.

»Meni je ovo drugi božićni Adventski vašar. Prošle godine je bio u 'Gerhardu', a ove u Hrvatskom domu. Ja sam se svojski pripremala tri dana, napekla sam sedam vrsta

božićnih kolača. Oni dugo mogu stajati, a vrlo su kvalitetni i ukusni. Ovi vašari su jako dobri iz razloga što se mi izreklamiramo. Ja danas ovdje nudim i za degustaciju. Znači ljudi će degustirati, a ja ću dati broj telefona ukoliko ne kupe sada. Ovakve manifestacije su jako dobre«, istaknula je **Klara Oberman**.

»Predstavili smo se s mirisnim svijećama, sapunima, ručno rađenim lampama i dekorativnim predmetima u obliku borova. Ovakvi događaji su vrlo poželjni i dobri za male proizvođače jer nam daju priliku da pokažemo što smo radili tijekom godine, što sve možemo, i kao udruženje i kao pojedinci«, istaknula je **Danijela Vagić** iz Udruženja građana »Gakovo«.

»Predstavili smo se s medom i rakijom. Ove manifestacije su jako dobre jer pružaju čovjeku priliku da predstavi svoj rad i da se upoznaju s drugima. Zadovoljni smo«, zaključuje **Rut Mere**.

Ugodno iznenađenje za sve prisutne bio je nastup ženskog pjevačkog zbora Udruge Mađara grada Vukovara »Jesenske ruže« čije su članice za ovu priliku izvele nekoliko prigodnih pjesama.

Realizacija ovih programa omogućena je zahvaljujući podršci Grada Sombora i Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

Marko Lončar

ADVENTSKE RADIONICE

Prije samog održavanja Adventskog vašara, spomenuta četiri udruženja održala su u svojim prostorijama određene radionice. Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« održalo je radionicu o tome kako se pravi kolač »božićnjak«. Svim nazočnima, kako onim najmlađim tako i onim starijim prikazan je cijeli proces izrade ovog tradicionalnog božićnog kolača. U HUN »Gerhard« održana je radionica kako napraviti ukrasne kugle za bor, UG »Bunjevačko kolo« održalo je radionicu izrade čestitki od slame, dok je u Mađarskoj građanskoj kasini organizirana radionica pravljenja medenjaka.

Svi radovi nastali na ovim radionicama bili su izloženi na Adventskom vašaru.

Marko Lončar

»TIHA NOĆ U NAZORU«

U prostorijama Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« održan je tradicionalni Božićni koncert pod nazivom »Tiha noć u Nazoru«.

Koncert su otvorili domaćini – pjevačka sekcija HKUD-a »Vladimir Nazor« pod upravom profesorice **Marine Kovač**, koji su ovom prilikom otpjevali nekoliko božićnih pjesama – »Božićna pjesma«, »Kada zvijezda divna« i »Hajte braćo da idemo«.

Nakon domaćina predstavila se pjevačka skupina Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« iz Sonte pod upravom voditeljice zbora **Božane Vidaković**. Oni su tijekom koncerta izveli pet pjesama i to: »Božićnu pismu«, »Spavaj mi Isuse mali«, »U to vrijeme godišta«, »Oj Božiću, moj Božiću« i »Zdrav budi, mili gost, Isuse mali«.

S tamburicama predstavile su se sestre **Eva i Ana Kusturin i Vanja Zetović** iz Monoštora. One su odsvirale sljedeće pjesme: »U to vrijeme godišta«, »Oj, pastiri, čudo novo« i »Srićna noć«.

Prisutnu publiku svojim umijećen na violini očarala je **Nora Koso**, učenica trećeg razreda OŠ »Bratstvo jedinstvo«, koju je za ovu priliku pripremila **Tanja Radišić**.

Potom je uslijedila točka učenika OŠ »Bratstvo jedinstvo« iz Sombora i članova Građanske mađarske kasine. Nastupili su **Eliz Bek, Vilijam Bek, Lejla Cvetković, Dominik**

Gubatov, Aron Juhas, Čaba Kiš, Aron Koso, Dominik Francia i Teodor Francia. Pripremili su ih nastavnici **Marija Đerd i Nikola Čutura**, a na klavijaturi ih je pratio **Rafael Juhas**.

Na gitari se predstavila i **Svetlana Šarčanski**, učenica Muzičke škole »Petar Konjović« u klasi profesora **Aleksandra Pešića**. Svetlana je ovom prilikom izvela kompoziciju **Emilija Pujola** »El abejoro«.

Anđelka, Ivana i Nikoleta, »Carmeli Trio«, otpjevale su pjesmu »Božićna zvona«, a zatim su im se na sceni pridružili otac i sin **Stjepan i Emil Antunić** i zajedno otpjevali božićnu pjesmu iz Međimurja »O kakva to svetlost«.

Udruga Nijemaca »Gerhard« iz Sombora pripremila je igrokaz »Zuendet*s Lichtlein an!« ili u slobodnom prijevodu »Zapalite plamičak«. Mališane je za ovu priliku pripremio **Miroslav Varo**.

Mladi umjetnik **Veljko Rajačić** iz Monoštora prisutnoj publici se predstavio na klavijaturi s pjesmama »Tiha noć«, »Adeste fideles« i »Dvorani neba«.

Polaznici škole hrvatskog jezika u Somboru ovaj put odlučili su pokazati svoje recitatorske vještine. Prisutna publika je imala priliku čuti **Iliju Firanj, Sebastijana Pekanovića, Lava Demonju, Mirijam Firanj, Leonu Pekanović, Lanu Milošević, Lanu Demonju, Daria Pekanovića i**

Martinu Šokčić. Djecu je pripremio njihov učitelj **Bruno Dronjić**, a nastup je pjesmom upotpunila Mirijam Firanj.

Planetarno popularnu pjesmu »Tiha noć« za ovu priliku u drugačijem aranžmanu izveli su **Valentin Raič**, Emil Antunić i **Marina Kovač**.

Na koncertu su tradicionalno nastupili i Antunići – **Ivana**, **Marina** i Emil, koji su ovom prilikom izveli dvije numere, »Božićnu pjesmu« i »Božićnu harmoniju«.

Božićni koncert »Tiha noć u Nazoru« završen je pjesmom »Radujte se narodi« koju je skupa sa svim sudionicima koncerta otpjevao najmlađi sudionik **Mihajlo Suzić** iz Kljajićeve.

Treba napomenuti da su Božićni koncert finansijski podržali Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu, propise i nacionalne manjine – nacionalne zajednice i Grad Sombor.

Marko Lončar

Izložba kolača »božićnjaka«

U okviru Božićnog koncerta bila je postavljena i izložba »božićnjaka«. Ovaj kolač, koji za vrijeme božićnih blagdana zauzima središnje mjesto u svakom domu priprema se vrlo pažljivo i s puno ljubavi. Na prošlogodišnjoj izložbi »božićnjake« su napravile: **Janja Pekanović**, **Jolika Raič**, **Sofija Vuković**, **Irena Mijić** i **Cecilija Čizmar**.

Na izložbenom prostoru predstavljeni su i radovi s adventske radionice.

Marko Lončar

BOŽIĆNI PAKETIĆI ZA DJECU KOJA POHAĐAJU TAMBURAŠKU I ŠKOLU HRVATSKOG JEZIKA

Polaznicima koji u »našoj školi« pohađaju izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i školu tambure, uručeni su božićni paketići.

Tom prigodom su prepričavali događaje s izvannastavnih aktivnosti, koje im pohađanje ovog predmeta omogućuje. Prisjećali su se događaja s ljetovanja na moru u Novom Vinodolskom, Ljetnog oratorija u Monoštoru i ekskurzije u Hrvatskoj.

Osim toga što jednom tjedno dolaze na nastavu hrvatskog jezika, učenici su aktivni i u drugim sekcijama i manifestacijama koje organizira Hrvatski dom. Sudjelovali su u povorci za »Dužionicu«, u programu proslave 86. obljetnice naše Udruge i na Božićnom koncertu.

Marija F. Matarić

BOŽIĆNI KONCERT U MONOŠTORU

U iščekivanju najradosnijeg blagdana Božića, KUDH »Bodrog« je 11. prosinca 2022. u crkvi sv. Petra i Pavla u Monoštoru održao Božićni koncert.

Prikladnim pjesmama radost nastupajućega blagdana navijestili su Ženska pjevačka skupina »Kraljice Bodroga«, Muška pjevačka skupina »Bodroški bečari«, dječja grupa pjevača i tamburaša iz Monoštora i kao gost naša pjevačka skupina.

Svečani ugođaj upotpunile su šokačke i bunjevačke nošnje sudionika te zajednička pjesma na kraju programa. Po završetku koncerta u dvorani Doma kulture domaćini su ugostili sve sudionike koji su se zadržali u prijateljskom razgovoru i druženju.

Vesna Čvardić

UČENICIMA PODIJELJENE SVJEDOŽBE I UČENIČKE KNJIŽICE IZ REPUBLIKE HRVATSKE

Na maloj svečanosti u »našoj školi«, kojoj su uz učenike prisustvovali i roditelji te predsjednica Odbora za obrazovanje pri HNV-u **Margareta Uršal** i suradnica u obrazovanju **Nataša Stipančević**, organizirana je podjela svjedožbi i učeničkih knjižica našim učenicima za prethodnu školsku godinu. Ova podjela je kasnila, jer se po prvi put učenicima koji izučavaju Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture dodjeljuju dokumenti i to iz Republike Hrvatske putem Generalnog konzulata RH u Subotici.

O tome što učenici mogu ostvariti pohađanjem nastave, Margareta Uršal je rekla:

»HNV može ponuditi nekoliko programa učenicima koji izučavaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. To je ljetovanje u Novom Vinodolskom. Do sada su obuhvaćeni učenici koji su završili četvrti razred, a sada razmišljamo da proširimo i na peti i šesti. Planiramo i Zimski i Ljetni oratorij u Monoštoru. Organizirat ćemo i jednu ekskurziju u Suboticu. Tu je i program profesionalne orijentacije za učenike na kraju

sedmog razreda osnovne i trećeg razred srednje škole, gdje se kroz jednodnevno testiranje u HNV-u izrađuje njihov profil i uz individualne razgovore preporučamo što je to što bi bilo odgovarajuće za upis u srednju školu ili fakultet. Također, za učenike izvan Subotice koji žele upisati neki od smjerova na hrvatskom jeziku u srednjim školama u Subotici, HNV snosi troškove smještaja u učeničkom domu.«

Bilo je riječi i o tome kako i pod kojim uvjetima se budućim studentima omogućuje upis i studiranje u RH.

Gošće iz HNV-a predstavile su novi udžbenik izbornog predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture za učenike prvog i drugog razreda osnovne škole.

Nastavnik **Bruno Dronjić** koji dolazi iz Subotice u »našu školu«, a dobio je mandat od Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, pohvalio je naše učenike i ambijent u kojem obavlja nastavu.

Marija F. Matarić

OBNOVLJENA INTERNETSKA PREZENTACIJA DRUŠTVA

već na naslovnici, ispratiti sve najbitnije nedavno završene događaje i one u najavi, kao i dodatno se informirati u svezi s njima i drugim aktualnostima iz rada »Nazora«. Sve aktualnosti se arhiviraju i automatski pridodaju stranicama sekcija i manifestacija o kojima govore, što u mnogome olakšava praćenje rada određene sekcije, odnosno informiranje o pojedinoj manifestaciji.

Na staroj adresi www.hkudvladimirnazor.com odskora se može vidjeti potpuno nova, obnovljena internetska prezentacija HKUD-a »Vladimir Nazor«. Budući da je web stranica Društva napravljena prije gotovo 12 godina, valjalo je pristupiti izradi nove, moderne prezentacije, koja odgovara zahtjevima novih uređaja, napose pametnih telefona.

Kao do sada, na web lokaciji su prikazani: povijest Društva, tijela uprave, sekcije, manifestacije i publikacije, uključujući arhivu svih brojeva i najnovije izdanje »Miroljuba«, ali su pridodani i programi: »Učimo hrvatski jezik u Hrvatskom domu«, Škola tambure i grnčarske radionice. Stranicu su zavrijedele i novouređena knjižnica i arhiva koje se nalaze na prvom katu Hrvatskog doma.

Poseban naglasak je stavljen na događaje i aktualnosti te je lako moguće,

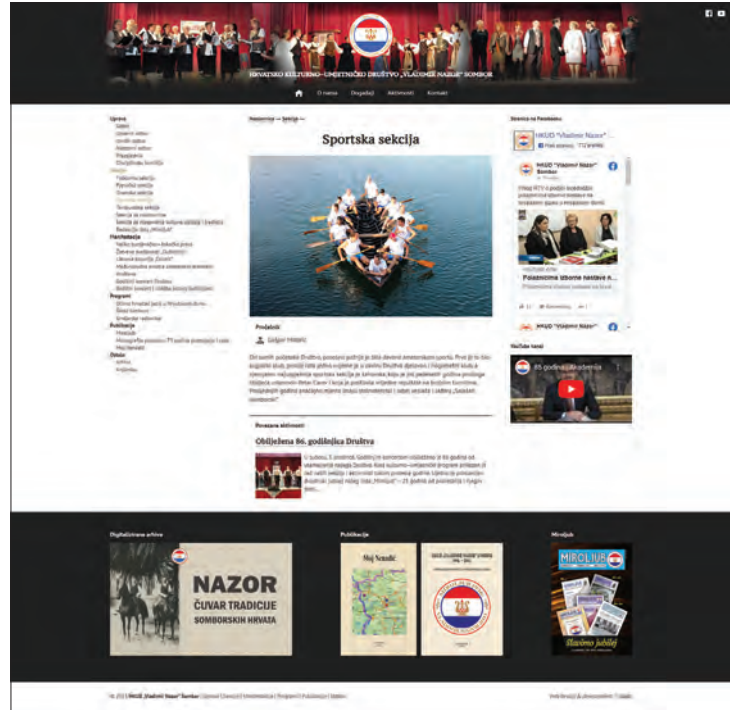
Kako je danas internet pod velikim utjecajem društvenih mreža, neizbježno je integriranje stranice sa stranicom Društva na Facebooku i kanalom na YouTubeu. Posjetitelji mogu, ne odlazeći na Facebook, saznati i o drugim aktivnostima, koje možda nisu dobile prostor na stranici ili nisu neposredno vezane za rad Društva, ali su bitne za zajednicu i iz tog razloga su objavljene na Facebooku.

YouTube kanal, formiran prije dvije godine, još uvijek je u povoju, ali će u budućnosti sigurno biti važan izvor informacija i moćno sredstvo za prezentiranje rada Društva i njegovo čuvanje od zaborava. Na kanalu se trenutačno može pogledati

Božićni koncert »Tiha noć u Nazoru« iz 2021. i 2022. godine, preko tri sata programa obilježavanja 85. obljetnice Društva, uključujući svečanu akademiju u Županiji i proslavu u Hrvatskom domu, polusatni izvještaj s XI. Međunarodne smotre amaterskih dramskih društava i drugo. Sve to je, također, vidljivo i na web stranici Društva, posebno u odjeljcima namijenjenim tim manifestacijama.

Konačno, na stranici je predviđen ulaz u aplikaciju za digitalizaciju arhivske građe *arhiva.hkudvladimirnazor.com*, koja, između ostalog, daje posjetiteljima na uvid dio iznimno bogate i vrijedne arhive Društva od '30-ih godina prošlog stoljeća do danas.

Nova internetska prezentacija »Nazora« je zamišljena kao dinamična i pregledna, sa zadaćom pružanja brzog i jednostavnog prikaza svih najvažnijih događaja u Društvu i poboljšanja komunikacije, kako međusobne, tako i one s lokalnom i nacionalnom zajednicom i svim drugim zainteresiranim stranama. Njenom izradom smo osigurali svoje kvalitetno i angažirano prisustvo u virtualnom svijetu, na svjetskoj mreži, u trećem desetljeću 21. stoljeća.

Nikola Čuvardić

IZ NAŠE ARHIVE

U vrijeme poklada i prela prisjećamo se začetaka tradicije organiziranih manifestacija – »Prela« u Somboru.

Prvo »Hrvatsko prelo« održano je 1935. godine u Hotelu »Sloboda«. Njega su priredili izdvojeni članovi »Bunjevačkog kola«, budući osnivači Hrvatskog kulturnog društva »Miroljub«.

»Prelo« se, nakon formalnog i zvaničnog osnivanja »Miroljuba« 6. prosinca 1936. godine organizira u okviru Društva redovito svake godine, posljednje nedjelje pred korizmu.

Stoga HKUD »Vladimir Nazor« ove godine 89. put priređuje »Veliko bunjevačko-šokačko prelo«.

Nikola Čuvardić

NE ZABORAVI SVOJE KORIJENE

Kažu da svoje korijene i tradiciju uvijek moraš njegovati, da nikada ne smiješ zaboraviti odakle dolaziš i tko su ti preci. Jedan od najboljih načina da se tradicija jednog naroda sačuva od zaborava je folklor.

Folklorna sekcija Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva godinama se kroz igru i pjesmu aktivno bori da se ljubav prema tradiciji prenosi i na nove generacije. U to smo se uvjerali i prilikom fotografiranja za naslovnu stranu »Miroljuba« kada su nam folklorasi prenijeli svoju priču.

»Folklorom sam se počela baviti 2005. godine, kada mi je bilo 14 godina i igrala sam do 2012. kada sam se udala, tada sam imala prekid. Vratila sam se na folklor 2022. godine, to je bila neka zamisao da se rekreativno bavimo ovim i da se družimo, ali prihvatili smo sve ozbiljno, idemo na probe i nastupamo. Folklor mi je u krvi, volim da igram, svi smo ovdje upoznali, puno je brakova sklopljeno igrajući folklor. Bitno je da se njeguju svoji korijeni, da se sve to prenese mlađim generacijama. Braća i ja smo ovdje treća generacija kako igramo, igrao je naš *dida*, tata i sada mi, a nadam se i da će naša djeca nastaviti igrati ovdje u Hrvatskom domu. Za folklor uvijek kažem da je zdrava aktivnost, za tijelo i za duh, na folkloru se sklapaju nova prijateljstva, nauči se nešto o svojim precima, djeca se družu i fizičko su aktivni, to smatram dobrim pozivom za mlade«, rekla nam je ovim povodom **Valentina Džinić**.

»Ove godine će biti 18 godina kako sam član ovog društva. Najdraže mi je što volim ples, folklor, ali volim i druženje, na probama se uvijek nešto novo nauči i to je ono što mene drži ovdje eto već 18 godina. Jako je važno da se ne zaborave svoji korijeni, jer ako se ovako nastavi neće se znati kako je nekada bilo prije, kako su to naši preci radili, kako su igrali, pjevali. Zaboravit će se običaji, riječi, koraci. Mlade danas mrzi da se bave tradicijom, ali vjerojatno ima i onoga što je bilo kada smo i mi bili mlađi, njih je sramota da igraju folklor, i mi smo bili malo ismijavani, ali sada je to normalno. Mlade bih pozvao da dođu vidjeti kako se to radi kod nas, lijepo je druženje, ima dosta putovanja, učimo nove igre«, ispričao nam je **Antonio Gromilović**.

»Ja sam se folklorom počela baviti od prvog razreda do 21. godine, tada sam prekinula jer smo se svi već, što bi se reklo, udali i poženili. Nedavno smo ponovno počeli rekreativno igrati, pa vidjet ćemo do kada će to trajati. Veoma je bitno da se čuva tradicija, to je ono što si ti, trudimo se to prenijeti i na svoju djecu, stalno im pričati o tome, naučiti ih o precima i korijenima. Za sada nam dobro ide, nadam se da će to sve zavoljeti kao što smo i mi. Mladima nije interesantno da se bave tradicijom, zato što se ne uklapaju s ostalima koji se bave različitim sportovima. Moje dijete se isto s tim susreće i onda je moraš puno više zainteresirati, objasniti joj da je to lijepo, da će to uvijek biti dobro. U tom smislu je teže, jer oni još uvijek nemaju takva druženja kao mi odrasli, ni toliko putovanja, pa ih onda to ne drži kao nas, ali mi smo opstali, pa će valjda i oni. Daj Bože da se što više djece zainteresira«, završava optimistično **Ivana Džinić**.

Marko Lončar

KOJA JE TAJNA USPJEHA PREDSTAVE »OPORUKA«?

Kada su članovi Dramske sekcije Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« te, sada već davne, 2009. godine odlučili raditi predstavu »Oporuka«, nisu ni slutili kakav će uspjeh s njom postići. Ovo djelo nastalo je po motivima operete **Giacomoa Puccinija**, a po motivima **Vanče Kljakovića** adaptirao ju je **Ivica Janjić** iz Županije, dok režiju potpisuje **Marija Šeremešić**. Predstava u kojoj su tada igrali **Zvonimir Lukač, Jolika Raič, Klara Oberman, Agneza Šeremešić, Sofija Vuković, Elizabeta Nemoda, Dijana Jakšić, Miloš Jevtić, Ivica Pekanović, Bojana Jozić i Bojan Jozić** izvedena je petnaest puta.

Onda nas ne treba čuditi što je upravo ova predstavlja obnovljena dvanaest godina kasnije. Već sami možete pretpostaviti što se dogodilo – predstava uspješno i sada živi svoj život. Zvonimir, Jolika, Klara i Sofija sudjeluju i u novoj verziji predstave, a pridružili su im se i **Dušan Esapović, Danilo Grbić i Braca Oberman**. Režiju nove verzije »Oporuke« potpisuje **Lea Jevtić**.

Postavlja se pitanje »Koja je tajna uspjeha predstave 'Oporuka'«, a odgovor su nam mogli dati samo glumci ovog komada.

»Ja sam imala sreće da u obje verzije predstave 'Oporuka' igram isti lik Klare, jedne od sestara pokojnog brata Vatroslava. Prva premijera 'Oporuke' bila je davne 2009. godine u režiji Marije Šeremešić. Meni je to bio pravi izazov i nešto ozbiljnija predstava od ostalih. Dobro sam se ja tu snašla s obzirom da sam počela glumiti 2006. godine. Iskrena da budem to nam je najuspješnija predstava koja je izvedena petnaest puta. Bila sam nagrađena za

glumca večeri tri puta. Tada smo svi bili puno mlađi i razigraniji. Poslije dvanaest godina smo htjeli obnoviti 'Oporuku', ali s novom redateljicom **Leom Jevtić**. Između ove dvije 'Oporuke' ne mogu napraviti razliku. Svaka je za sebe uspješna. Sad za sobom imamo puno glumačkog iskustva, sad se mi igramo na sceni i to je bit jedne predstave. Što se više zaigramo, to nam je predstava uspješnija. Kada je predstava gotova, a ti od glave do pete mokar od znoja, to je znak da smo super odradili posao. Upravo se to događa u 'Oporuci'. Zahvaljujem se našim mladim glumcima koji su nam pritekli u pomoć kada je trebalo, a starijim na požrtvovanosti«, ističe **Klara Oberman** koja u predstavi igra lik Klare.

»Što kazati o predstavi 'Oporuka', a da se već ne ponavljamo. Prva verzija 'Oporuke' koju je režirala **Marija Šeremešić** izvedena je manje puta jer su druge okolnosti tome doprinijele. Ova nova koju je režirala **Lea Jevtić** razlikuje se u tome što su replike smanjene i ubrzan je tempo predstave. Pored toga pridružila nam se i nova grupa glumaca koja je osvježila cijeli ansambl. Zbog svega toga predstava dobiva na dinamičnosti i novoj kvaliteti glumaca te je bila više puta i izvedena kako kod nas u Srbiji tako i u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Na sudjelovanju na raznim festivalima osvajane su i nagrade, kako za režiju tako i za glumu. A sada da kratko odgovorim na pitanje koja je tajna predstave. Riječ oporuka je poznata od davnina

i bit će uvijek aktualna. To je način kako doći do nečega bez muke, a debelo se okoristiti«, rekao je Zvonimir Lukač koji u predstavi tumači lik Kuzme, a koji je ujedno i pročelnik dramske sekcije HKUD-a »Vladimir Nazor«.

»Ova predstava je nastala po opereti Giacomoa Puccinija, u pitanju je komedija s temom koja je i dan danas vrlo dobro prihvaćena, jer tema nasljedstva nikad nezastarijeva. Ako iza pokojnika ostane bogato nasljedstvo uvijek se nađe veći broj nasljednika koji bi željeli da njima ostane što više i da svi dobiju svoj dio kolača. Kako obično biva, uvijek se nađe pametna i lukava osoba koja uspijeva pridobiti najveći dio, ako ne i sve. Takve teme i predstave i dan danas osvajaju i oduševljavaju publiku, jer publika djelomično pronalazi sebe u tim likovima, a djelomično jer je svima ponekad potrebno nasljedstvo«, rekla je ovom prilikom Jolika Raič koja u predstavi igra lik Margite.

»Što se tiče izvođenja 'Oporuke' u proteklih dvije do tri godine kada sam se ja priključio ansamblu dramske sekcije HKUD-a 'Vladimir Nazor', Lea je kontaktirala Danila i mene, otišli smo na probu i dobili tekst. Nekako

je to brzo sve leglo na svoje mjesto, poslije par čitalačkih proba odmah smo stupili na scenu da radimo. Prvo izvođenje nove 'Oporuke' bilo je u BiH u mjestu Vitez, pa potom odmah sutradan prva repriza u Hrvatskoj u Sinju. Četiri ili pet puta smo je u Somboru izveli za našu publiku, tu uključujem i 'Dramske dane' koju su bili u Somboru pod organizacijom HKUD-a 'Vladimir Nazor'. To je nekako dobro odjeknulo na sve strane pa smo nastavili nizati uspjehe s predstavom maltene po cijeloj Hrvatskoj. Proputovali smo od Istočne Slavonije preko Zagorja, Gorskog kotara pa sve dolje do Dalmacije. Ne mogu izostaviti i ovdašnja mjesta gdje smo igrali. To , koliko se sjećam, Subotica, Lemeš, Sonta itd. Što se tiče same predstave, mislim da je uspjeh u tome što ona ne oslikava samo lice današnjice već i ljudsko ponašanje i pohlepu kroz neke dramsko komične momente koji se po mom nekom viđenju nikada neće promijeniti, nažalost«, ističe Dušan Esapović koji u predstavi igra lik Gracijana.

»Odličan tekst, odlična režija naše Lee Jevtić, dobar odabir glumaca, dobar tim i mnogo rada je potrebno da bi likovi u predstavi 'Oporuka' zaživjeli. Ono najvažnije, u svakoj predstavi, bila to prva ili druga postava te čuvene 'Oporuke' je uigranost tima odnosno glumaca, ako toga ima tu uspjeh onda ne izostaje«, rekla je Sofija Vuković koja u predstavi tumači lik Tinke.

»Predstava 'Opuka' ima dva vremenska intervala. S prvim vremenskim intervalom nisam toliko upoznat, ali znam da je ekipa bila

igrana i da je imala uspjeha, međutim ne toliko koliko ima u ovom sastavu danas. Definitivno se moram osvrnuti na to da je komad dobro napisan, da je potkovan, da svako lice u ovoj predstavi ima svoj karakter i mislim da zapravo tu jedino Gracijan voli Vatroslava dok ostali likovi imaju karakteristiku pohlepe. Veoma dobro je napravljen sukob, lijepo se likovi grade. Dušan i ja smo u ekipu unijeli neku

svježinu i energiju u njihovo iskustvo i mislim da je to dobar spoj. Najveća tajna uspjeha ove predstave je taj naš odnos gdje smo nekako kliknuli kroz sva ta putovanja koja smo prošli, nekako smo se zblížili i mislim da je to sada više neki obiteljski komad«, istaknuo je Danilo Grbić koji u predstavi tumači link Matije.

»Predstava 'Oporuka' izvođena je najviše od svih dosadašnjih. Igrana je sedamnaest puta, a dva puta su igrani odlomci iz predstave. Prva verzija 'Oporuke' u režiji Marije Šeremešić igrana je petnaest puta. Po broju gledatelja je uvjerljivo najbolja jer je premijeru gledalo 250 gledatelja, a to je bilo 2009. godine. U novoj verziji glumi četvero glumaca koji su igrali i u prvoj tako da im je sve poznato. Nova 'Oporuka' ima troje novih glumaca, od kojih su dva mlađa i oni daju j predstavi. Od sedamnaest izvođenja koje smo do sada igrali osam je bilo natjecateljskog karaktera. Na tih osam osvojili smo četrnaest nagrada, što dovoljno govori o kvaliteti predstave«, zaključuje Braca Oberman koji u predstavi tumači lik advokata Vilija.

Marko Lončar

INZULINSKA REZISTENCIJA

spec. dr. master med. Marija Mandić, rođena Matarić, internistica

U posljednje vrijeme svaka druga-treća mlada ženska osoba ima dijagnozu inzulinske rezistencije (IR) pa odatle i odluka i potreba da se napiše ovaj tekst. Ali prije svega bih zahvalila čika **Lojzi** na dosadašnjoj dugogodišnjoj i uspješnoj suradnji na ovoj zdravstvenoj stranici »Miroljuba«.

Najprije treba definirati što je to zapravo inzulinska rezistencija o kojoj se priča ili otpornost na inzulin (IR). Inzulinska rezistencija je stanje organizma kod kojeg dolazi do slabljenja perifernog efekta inzulina. To dovodi do pojačane proizvodnje i izlučivanja inzulina, a takvo stanje nazivamo hiperinsulinemijom. U stvarim dolazi do neprepoznavanja vlastitog inzulina od strane naših ćelija, te ga one ne unose u sebe, tj. ne troše ga i zato više inzulina ostaje u krvi. Tako su stanja koja su vezana za povećanom inzulinskom rezistencijom:

- Gojaznost
- Sindrom policističnih jajnika
- Primanje steroida
- Rani stadiji dijabetesa tipa 2
- Akromegalija, Kušingov sindrom i neka druga oboljenja.

Međutim, neka oboljenja nastaju zbog inzulinske rezistencije, odnosno kao posljedica dugogodišnje povećane koncentracije inzulina u krvi, a to su: predijabetes i tip 2 dijabetes, hipertenzija (povišen krvni tlak), dislipidemija, poremećaj masnoća u krvi, masna jetra i aterosklerotična kardiovaskularna bolest (šlog, infarkt). I upravo zbog svega navedenog važno je prepoznati inzulinsku rezistenciju i pravilno i pravovremeno je liječiti, najprije promjenom načina života i ishrane, a ako zatreba i lijekovima.

Kada posumnjati na inzulinsku rezistenciju?

Više od drugih na inzulinsku rezistenciju trebaju misliti:

- Gojazne osobe, pogotovo one s abdominalnim tipom gojaznosti
- Osobe sa srodnicima oboljelim od dijabetesa tipa 2
- Pacijenti s arterijskom hipertenzijom ili ishemijskom bolesti srca
- Pacijenti s učestalom pojavom kardiovaskularnih oboljenja u porodici
- Pacijenti koji su imali nižu tjelesnu masu na rođenju
- Žene koje su radale djecu veće tjelesne mase, koje su imale gestacijski dijabetes ili imaju dijagnozu policističnog ovarijalnog sindroma

- U slučaju poremećaja inače redovnog ciklusa u kasnom trećem ili tijekom četvrtog desetljeća života
- Nova pojava akni u istoj dobi često može biti prvi znak razvoja inzulinske rezistencije.

Najčešći način postavljanja dijagnoze IR je dvosatni OGTT s određivanjem glikemije i inzulinemije.

Kako uspostaviti normalnu osjetljivost stanica na inzulin i smanjiti IR bez lijekova?

- Ne jesti između obroka
- Povećati količinu dijetetskih vlakana u ishrani
- Potreban je zdrav okrepjujući san; nedostatak sna dovodi do porasta hormona gladi, podiže kortizol, smanjuje mogućnost korištenja glukoze u stanicama, smanjuje stres
- Povećati unos zelenog lisnatog povrća
- Izbjegavati kravlje mlijeko, može pavlaka, kefir, kiselo mlijeko, grčki jogurt.
- Upraznjavati fizičku aktivnost koja smanjuje kortizol (brzi hod, šetnja, plivanje, vožnja bicikla, joga, pilates...)
- Šetnja 30 min minimum 3-5 puta tjedno (ne pretjerujte s teretnom jer podiže nivo kortizola i inzulina)
- Boraviti u prirodi što češće, to će vas opustiti
- Recite ne alkoholu i pušenju cigareta
- Smanjiti sjedenje
- Osigurati ishranu koja ima dovoljno minerala (K, Na, Mg, Ca, J, i drugih), omega 3 masnih kiselina koje su esencijalne (sardine, losos, skuša), B vitamina. Koristiti jabukovo ili vinsko sirće, limun, cimet jer povećavaju osjetljivost stanica na glukozu
- Unositi dovoljno tekućine, prvenstveno čiste pitke vode.

KORIZMENO VRIJEME

Sretan Uskrs!

Pred nama je korizmeno vrijeme, Pepelnica ili Čista srijeda, koja ove godine pada 22. veljače, kada u Katoličkoj crkvi započinje korizma, četrdesetodnevna priprema za Uskrs. Za slavljenje Uskrsa kršćani su se vjekovima pripremali: molitvom, postom, slušanjem i čitanjem Božje riječi te dobrim i milosrdnim djelima. U korizmi kršćani pristupaju sakramentu ispovjedi da pomireni s Bogom i ljudima radosnije mogu slaviti Uskrs.

Korizma je vrijeme velikih obećanja i nada. To je prigoda da napravimo zaokret u svom duhovnom životu. I suvremen čovjek ima potrebu da istraži svrhu i smisao svoga života. Vjerujemo da postoji nešto veće od nas samih. Nešto više od onoga što možemo iskusiti svojim čulima – da vidimo, čujemo ili dodirnemo. Niti možemo svojim umom dosegnuti. Svjesni smo da smo mali ali neizostavan djelić jedne veće cjeline, koju je stvorio

tvorac svega postojećeg. Pomoću duhovnosti postajemo svjesni naše međusobne povezanosti. Ne samo s našim najbližima, već i s čitavom »ljudskom porodicom«, sa zemljom koju nazivamo svojom domovinom. S biljkama, životinjama i sa svim postojećim na našem planetu Zemlji, pa i s cijelim kozmosom. Dakle biti duhovan znači biti osjećajan, empatičan, nesebičan i otvorena srca.

Ovo vrijeme je prigoda za ispitivanje savjesti i našeg bitisanja. Onaj tko je dobro iskoristio korizmeno vrijeme postaje iskusni kršćanin, vjernik i čovjek. Tako da Uskrs na kraju korizme postaje ne samo slavljenje Isusova uskrsnuća i i nade u naš vječni život, već i novi početak, proljeće vlastitog života. Proljeće zdravlja, humanosti i plemenitosti.

Na kraju korizmenog vremena svima želim Sretan Uskrs!

Alojzije Firanj

BEĆARCI

*Sve ću redom napuniti jedom,
moju diku šećerom i medom.*

*Nisam mala da me ljubi nana,
već velika da me ljubi dika.*

*Mila dika mila je u svemu,
a nemila nije ni u čemu.*

*Kupio mi dika biser bili,
da ga nosim na zelenoj svili.*

*Šta će biti od starosti moje,
diku nemam godine ne stoje.*

*Mila moja uranila jako,
pa obukla suknju naopako.*

Alojzije Firanj

VICEVI

Vjerenički prsten

Majka zapitkuje svoju tek vjerenu kćer:

- Što kažu drugarice za tvoj vjerenički prsten? Dive li mu se?
- Više od toga. Neke su ga i prepoznale.

Istina-laž

– U svom životu do sada sam slagala samo tri puta. – hvali se jedna žena u društvu prijatelja.

– I ovo je sada četvrti put. – dobaci netko od prijatelja.

Vjerna

Muž se vraća sa službenog puta:

- Dragi, jesi li mi bila vjerna?
- Jesam, dragi, sljedeći put ću ti biti još vjernija.

Bez brige

Kaže mušterija berberinu:

- Pripazite, majstore, s brijačem, ja sam malo pijan.
- Budite bez brige, ni ja nisam trijezan.

Pričaju dva pijanca:

- Brate, jesi li doručkovao?
- Ni kapi!

Svećenik sretno poznatog seoskog ispičuturu pa mu kaže:

- Drago mi je što si i ti jučer bio u crkvi.
- Aaaa? Zar sam i tamo stigao?

Alojzije Firanj

ANEGDOTE

BIT ĆE BOLJE

Mi često živimo u nadi, želimo bolje i nadamo se tome. Ali najčešće očekujemo da se nešto ili netko promijeni pa da nama bude bolje. Luka i Andrija živahno su raspravljali o današnjoj omladini.

– Njihovo oblačenje, zabava, ponašanje, sve je to nekako bez veze. Oni opšte ne poštivaju starije, žive u svom svitu i baš ih briga za sve. Ja ne razumim ovu našu omladinu. Kad će se opametiti, kad će početi poštivati starije i iskusnije? – žustro reče Luka.

– Možda bi se i mi tribali malo prominuti, bolje bi se razumili. – zaključio Andrija.

NE MOŽE SE UVIK DOBITI

Naša srića je promjenljiva, uspjeh – neuspjeh, dobitak – gubitak, sve se to minja. Karla se u bircuzu tužio

svojim kolegama. Prodao je kravu i osiće se privarenim.

– Jasampuno izgubio, jeftino sam prodao omoju Becu.

Joso koji je malo više popio, počme ga tišiti:

– Nemoj se ti Karla sekirati, ne može čovik uvik dobiti. Evo, ja kad se kartam, ja izgubim, ali kad se potučem, ja dobijem.

GAZDIN LJUBIMAC

U ljudskim odnosima teško je odrediti što je uvik dobro i korisno. Roka je bio vridan radnik, uvik je poradio sve poslove, a volio je i udesiti gazda Antunu. I gazda je bio zadovoljan s njim. Jedared je rekao:

– Znaš Roka, ja tebe cinim i volim, i zato pazi dobro šta radiš.

– Zašto gazda?

– Jer ako nešto zabrljaš, teško će mi biti da te kaznim.

Alojzije Firanj

BOŽIĆNI TURNIR U ŠAHU

Božićni turnir u šahu počeo je 23. studenog 2022. godine. Pročelnik sportske sekcije **Pavle Matarić** je ustoličio Božićni turnir, ali on nažalost više nije među nama, poslije duge i teške bolesti preminuo je u kolovozu prošle godine.

Sudionici 12. izdanja turnira bili su članovi Hrvatskog doma, Somborskog šahovskog kluba i ostali građani koji vole ovu misaonu igru. Na ovom turniru koji je natjecateljskog karaktera i koji je održan u novouređenim prostorijama Društva sudjelovalo je 16 igrača.

Sudac **Radomir Kovačić**, koji je uredno vodio turnir, odredio je pravila igra, a pravila su tzv. švicarski sistem i pola sata po igraču.

Svi sudionici turnira su se trudili da postignu što bolje rezultate, a na kraju je pobjednika odredio najveći broj poena. Božićni turnir u šahu, uz lijepo druženje, završio se 21. prosinca.

Sudac Kovačić progasio je pobjednike, a predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« **Mata Matarić** uručio je pehare.

Prvo mjesto osvojio **Josip Ivkić**, drugo **Nenad Paštrović**, a treće **Ivan Ivančev**.

Šima Raič

BOŽIĆNI TURNIR HKUD.V.NAZOR®
23.11. - 21.12.2022.

IME	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Broj poena	Plasman
1. Paštrović N.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11	2.
2. Bašić B.	0	1	0	0	1	0	0	1/2	1	0	0	0	0	0	0	0	3 1/2	10.
3. Laslo J.	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	12.
4. Marton K.	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	6	7.
5. Đurošev Đ.	0	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	0	1/2	0	0	0	7 1/2	5.
6. Raič Š.	0	0	1	0	0	0	1	1/2	0	1	0	0	0	0	0	0	3 1/2	9.
7. Čota Z.	0	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1/2	0	0	0	0	0	5 1/2	8.
8. Stanković Z.	0	1	1	1	1	1/2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	6 1/2	6.
9. Mikrut M.	0	1/2	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2 1/2	11.
10. Oršovai V.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13.
11. Cetković A.	0	1	1	1	1	1	1/2	1	1	1	1	0	0	0	0	0	8 1/2	4.
12. Ivkić J.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12.	1.
13. Ivančev I.	0	1	1	1	1/2	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	9 1/2	3.

Prati klub: HKUD V. N. N. Sudac: Radomir Kovačić

POLAZNICI ŠKOLE NA HRVATSKOM JEZIKU

NAŠI MALI RECITATORI